

Paulus er verdens største realist

I 04-02-055
1ste foredrag

Ronald Fangen tok igår et kraftig tak i det forhøyet som skiller så mange mennesker fra det sanne bildet av apostelen Paulus. Og for mange av tilhørerne blev Paulus av foredragsholderen bragt nær innpå livet. Iaften skal Fangen tale om Paulus' teologi. Etter foredraget igår høres det litt rart ut, for Fangen hadde igår nettop et oppgjør med forestillingen om teologen Paulus. Og satte tingene i den rekkefølge: først liv, og så lære.

Paulus står i en særstilling blandt de andre disiplene, fordi de 12 hadde levet sammen med Kristus. Paulus hadde fonfulgt ham til hans død og etterpå fortsatte han forfølgelsen mot Kristi disipler. De 12 kunde ikke fatte korset, men Paulus forstod det. Derfor har hans forkynnelse og opplevelse en mørkere farve enn de andres. Han så den lidende Frelser, og var iferd med å forfølge ham da han møtte ham på vei til Damaskus. Og Paulus følte sig skyldig overfor Kristus.

Idag har vi friske forutsetninger for å forstå at han talte sant. Og stadig flere tar konsekvensene av det.

17—1800 mennesker hørte på Ronald Fangens foredrag igår i Petrikirken.

Paulus var farisæer, den lovydigste blandt de lovydige, han var rettfærdig etter jødernes lov. Kristus forkynte at loven ikke måtte oppfylles for lovens skyld. De kristne Paulus møtte var en forhåmelse av alt det der var hellig for ham. Det stod for ham som anarki.

Der er mange rasjonalistiske forklaringer på den opplevelse Paulus hadde da han møtte Kristus på vei til Damaskus. Der sies at han var epileptiker. Epilepsien kan også forklare at han falt til jorden, men ikke at han blev omvendt. Paulus var psykisk forberedt. Han var på vei for å fengsle de kristne, men han var draget av det han hadde sett av Kristus. Der gikk et lys op for Paulus og han opdaget at han stampet mot brodden og så at den Kristus han

fulfulgte virkelig var Guds sønn. Og da han blev klar over det, blev også hans motstand brutt. Det var en helt dagligdags beskjed som fulgte Guds tilkjennegivelse av hvem han var: stå op og gå inn i byen, så skal det bli sagt dig hvad du har å gjøre. Og Paulus forlot farisæernes trygt opstakede lovvei, og fulgte Kristus etter Guds ledelse.

De som var med ham så synet, men de hørte ikke røsten. Og det er slik. Hele omvendelsen er i sitt inderste vesen ufattelig for den som selv ikke har opplevet den. Paulus blev født påny. Blind og forkommen blev han ført inn til Damaskus, hvor han hadde tenkt

(Forts. 7. side).

Paulus er verdens største realist

(Forts. fra 1. side).

sig å komme med brask og bram for å fengsle de kristne.

Her blir Ananias kalt av Gud til å gå til Paulus. Paulus hadde bedt og fått det som svar. Gud hadde tatt synet fra ham uten videre, men lot ham få det igjen ved en av sine disipler. Det var ingen lystelig oppgave Gud gav Ananias. Men det er den kristnes plikt å ta imot med kjærlighet den som søker. Vi synes vi har rimelige krav på at den som omvender sig gir erklæringer om at han tilbakekaller sitt tidligere standpunkt. Men der er i virkeligheten bare én tilbakekallelse: den positive erklæring i og med omvendelsen.

Vi må ha det klart for oss. Det er Gud og Paulus, og så kommer Ananias. Det er veien fra menneskets ensomme møte med Gud til det kristne samfund. Det gir et gløtt inn i Guds verk det som skjedde da Paulus blev omvendt.

Det profane standpunkt er at en mann med en tylsom fortid praktisk talt ikke har noen fremtid. Vi finner det igjen i det religiøse. Men Gud setter mot Ananias' innvendinger: Jeg har hørt av mange om denne mann hvor meget ondt han har gjort —, mot dette setter Gud sin suverene befaling: Gå avsted, for han er mig et utvalgt redskap, — for jeg vil vise ham hvor meget han skal lide for mitt navn skyld. Og så gikk Ananias.

Ut fra dette Guds forhåndsutsagn må vi se Paulus. Nu møter vi ham igjen på landevei, i båt, i rettssal og fengsel. Fra nu av var han helt Kristusbestemt. Han er ikke bare i Kristus, men Kristus er i ham. Det er Guds ånds verk. Derfor taler også Paulus ustanselig om ånden. Paulus forstod nemlig dette om ånden, og at Kristus ikke var konge av kjødet.

Han utleder sin rett til å kalles apostel av alt hvad han har måttet lide for sin tros skyld. Kristendommen kan heller ikke bestå uten kristen heroisme. Når alt kommer til alt kan man imidlertid ikke kalle det Paulus måtte gjennomgå for typisk kristne lidelser. Når Paulus taler om å ha samfund med Kristi lidelser kan han ha tenkt på de fysiske lidelser, men først og fremst på det *største* Kristus bar lidelsene med.

Kristendommen er helt revolusjonerende ovenfor de gjeldende samfundsløyer. I kristendommen er alle like, den største er den som er alles tjener, et bud gir jeg eder: I skal elske hinannen. Den største kristne glede er gleden over en som omvender sig, og den største kristne sorg er sorgen over den som forvilles.

Den forbitrelse vi møter hos Paulus, er forbitrelsen over tilstanden i menighetene. Det er typisk kristne lidelser, for han vilde ikke kunne ha dem uten som kristen. Kristus var også forbitret, men bare over dem som hindret andre i å gripe det virkelige liv. Den hellige vrede har som regel intet med vår sårede fortengeligheit å gjøre.

Noe av det gripende ved Paulus er hans omsorg for menighetene. Intet er mere galt enn å betrakte hans brev som teologiske, i ro vel overveiede avhandlinger. De har alle i sitt utgangspunkt noe konkret og aktuelt. Han er langt mere kunstner enn teologisk videnskapsmann, og har ikke tenkt på at brevene skulde nå lenger enn de menigheter de var skrevet til, men de var allikevel forankret i evigheten.

Paulus som var rettferdig etter loven, fikk etter møtet med Kristus syndserkjennelse. Han hadde det ulystelig, men var ulastelig. Slik er det med mange. Vi har mange lovyldige borgere som er sosialt rettferdige, og de er forbitret over at toldere og skjøger skal gå inn i Guds rike før dem. De sier at de ikke er forbrytere store nok til å komme i Guds rike. De er tilfreds når kirken begynner å moraliseres. Alt som heter syndserkjennelse forsvinner da. «Der bra folk går, der er Guds veler». Paulus opplevet at han ikke hadde noen ulastelighet å påberope sig overfor Gud. Vi får de fortvilede erklæringer om avmakt overfor synd og uverdighet overfor Gud. Ser han inn i sig selv, ser han synd. Ser han ut i verden, ser han fordervelse. Forsøker han å danne sig et bilde av det som skjer i verdensutviklingen, da fordypes redselen, for vi har ikke bare kamp mot kjød og blod, men mot ondskapens åndehær i himmelrummet. Demonene er i oss og utenom oss.

Der finnes ikke idyll hos Paulus, ingen antydning av kristent skjønnmaleri av mennesket og verden. Den livsfjerne, mildt romantiske kristendom, som man ofte støter på opigjennom tiden, er langt borte fra ham, likesom alle former for kristen nytelsessyke, egocentrisitet og from døsigheit. Enda merkeligere er det at han med sitt dypt tragiske syn på mennesket og verden, ikke

forsøkte sig på verdensflukt og isolasjon. Han er ikke klosterbevegelsens opphavsmann. Han reddet sig hverken ved omdiktning eller flukt. Han er den største kristne realist som har levet. Det er forutsetningen for hans verdenshistoriske misjon.

Han vet at ingen kan redde sig selv, at all higen og idealisme og lovlidighet er utilstrekkelig og forgjeves. Han møtte i Kristus åpenbaringen av ham «som bor i et lys som ingen kan komme til, han som intet menneske har sett eller kan se». Han vet at «alle har syndet og fattes Guds ære». Han vet at alle skal komme til å rope: «Jeg elendige menneske». Han vet at «de vises visdom» og «de forstandiges forstand» skal bli gjort til intet. Han vet at alt hovmod skal falle, alt hat slå inn og fortære den som hater, at alle som «dyrker skapningen fremfor skaperen» skal synke og besettes av den tørst som ikke kan stilles, at «trengsel og angst skal komme over hver menneskesjel som gjør det onde», at «syndens lønn er døden».

Slik så verden ut for ham da han møtte Kristus. Det er Paulus' dypeste lidelse at han overalt og gjennom hele sitt liv i sig selv så syndens makt.

Det er ikke så mange årtier siden menneskeheten nærmest var tilbøielig til å smile overbærende av denne dystre paulinske menneske- og verdensopfatning. Mennesket var jo godt, når det kom til stykket, så de, og verden gikk stadig fremover, Paulus var en stakkars dogmatisk sortseer og neurasteniker. Idag har vi friske forutsetninger til å forstå at han snakket sant, hverken mere eller mindre. Det er idag menneskehetens tilstand at den forferdes

over demonen, djevleskapet i verden. Og heldigvis: flere og flere ser sitt eget ansvar for det, sin meddelaktighet i det. For Paulus var også denne lidelse noe av det første han opplevde da han møtte Kristus, slik kunde han se korset. Når mennesket var avmektig kunde det bare frelses ved Guds makt. «Det blir rettferdiggjort uforskyldt av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus».

Paulus så at Kristi vei til seier var veien gjennom lidelsen. Og hans egen vei til seier etterat han så sin egen avmakt, var å delaktiggjøres i Kristi lidelser. Her er det da at han midt i verdens nød kan gripe den kristne jubeltone over frelsen i Kristus, — over at Kristus var veien fra lovens trelldom til nådens frie samfund med Gud.

Foredraget gjorde et mektig inntrykk, og sogneprest Ristesund la en smukk ramme om det, idet han først ønsket Ronald Fangen velkommen til Stavanger og etterpå takket ham for hvad han hadde gitt. Før foredraget blev sunget «Vår Gud han er så fast en borg», og etterpå «Jesus styr du mine tanker». Der var 17—1800 mennesker til stede igår.

Vi er bedt om å gi uttrykk for den takknemlighetsgjeld mange føler overfor Forelesningsforeningen fordi den tok initiativet til å få Ronald Fangen hit. Fangens foredrag har styrket foreningen med et par hundre nye medlemmer.

Iaften skal Fangen tale om Paulus som teolog. Der er grunn til å tro at det blir det mest spennende av de tre foredrag.